DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,
VIRGINI DEI-PARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA*,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis vigesimâ tertiâ mensis Februarii, anno Domini M. DCC. LXXXXII.

M°. ANTONIO-PETRO DEMOURS, Doctore Medico, Regis Oculario Medico designato, Præside.

An Bubones Febribus malignis supervenientes immaturi, causticis aperiendi?

I.

EA est humani corporis innata facultas, ut non solùm variis emunctoriis, si quid intùs venenosi subrepserit foràs eliminare allaboret; sed etiàm dùm ad partes externas humorem morbificum deponit, viscerum compagem immunem ab ipsius labe præstet.

Hos-ce virium naturæ medicatricium effectus quotidiana evincit observatio, & eos sub evacuationum, vel Bubonum criticorum nomine Clinici designaverunt. Non utrumquè tamen æquè salutare præsidium & quæ per abscessus fiunt judicationes difficiliores iis quæ per evacuationes absolvuntur. Ipsis protuberantibus mitescit mali ferocitas, sed nimiùm ne crede maleficæ quieti, nondùm fractus omninò jacet hostis, & brevì atrociùs adhùc desæviet. Non enim digesta materies hos tumores efficit, & cum ipsi raro aut semper difficilè in suppuratum abeant, profundiùs latens deposita mali fomes resorbetur. &, ut sæpiùs evenit, inopinato in pulmones aut cerebrum decubitu ægrum de medio tollet.

Causticis itaquè immaturi sunt aperiendi Bubones, si ipsorum ope, laudabilis suppuratio celeriùs promoveatur, & facilior indè materiæ morbificæ pateat exitus.

II.

QUOD crudum in vasis contentum morbum constituit, humoribus nostris assimilari si nequeat, coctione indiget ut expellatur, sic etiàm si capillaribus impactum hæreat, & resolvi non possit nec debeat, necessum est ut pars quam op-

(*) *Parisiis propugnata, anno 1766, M. Ludovico-Claudio* GUILBERT, *Bacc. Theseos autore.*

pugnat, ortâ inflammatione, suppuret. Mechanismum autem quo talia perficit natura, altiùs ne perscruteris, in ipsâmet febre reperies. Ità postquàm in frigore febrili extremorum resistentia vi cordis prævaluit, victrix, calore adaucto, vis cordis extremorum prævalet. Hæc autem diù concipi nequit, quin ex crebriori attritu sanguinis à corde affluentis & à vasis obstructis repulsi, major adhùc calor exsurgat. Ut enim à circuitu humorum per vasa elastica naturalis calor pendet, sic in febre quò magìs compactus est sanguis qui influit, quò magìs angusta vel obsessa sunt vasa quæ renituntur, quò manifestior velocitas motûs qui talem sanguinem per talia vasa pellit, eò insigniora sunt caloris incrementa. Nec potest crescere motus sanguinis quin Encephalon quod novas cordis suppetias perpetuò mittit, frequentiùs adiens, vires ipsius adhùc augeat per nervos majori jàm spirituum copiâ instructos; ità sensìm vincitur circuitûs obstaculum & stagnantia attritu solvuntur, coquuntur, & criticè variis colatoriis expelluntur.

Similiter etiam cùm in glandulæ cujusdam parenchymate decubuit febrilis incendii fomes, vasa obstruit, distendit, stimulat, inflammat, rotundus, rubeus, calens & dolens tumor adest, febris topica nascitur. Sed adauctis arteriarum oscillationibus, si ità attenuari nequeat obstructionis causa, ut resolutionis spes nulla sit, disrumpuntur vasa, fluidum effundunt, quod cum humore qui infixus erat immixtum, eum solvit, involvit, & mutat in homogeneam illam materiem puris nomine insignitam.

Hæc autem perficiuntur si sua tempora debitè percurrat ipsa febris, si sufficiens & bonæ notæ sit tumoris inflammatio. In febribus verò mali moris, ubi septicum miasma vitales spiritus & humores inficit, vasorum actio languet, fluida non subacta vapescunt, coctio nulla fit aut ferè nulla, stasibus ad partes nobiliores obortis, in conflictu procumberet æger, nisi tùm factâ metastasi in glandulis sub cute delitescentibus, projiceretur deleterium, & Bubones producerentur. Multùm tamen adhùc abest ut tunc sibi sola sufficiat natura. Celerem in tumore suppurationem promovere debet; lentè si procedat, timenda deleterii resorptio, tragœdias certò allatura. Sed maligno miasmatis afflatu fractus est vasorum elater, vires vitæ enervatæ tanto operi impares evadunt. Tumor enim non acutè dolet, non rubet, nec protuberat. Calor in ipso mediocris est, & quàmvis maturantia adhibeas efficaciora, pus raro aut semper difficilè efformabitur, rariùs adhùc & difficiliùs exitum sibi parabit ad exteriora. Quid igitur faciendum? resolutionem tentare piaculum est, suppurationem itaquè promoveas.

III.

IN causticis autem ea est virtus, ut suppurationem accelerent. Causticum enim dicitur quod corpori applicatum, fibras corrodit & escharram producere valet: duplex est, actuale nimirùm, & potentiale. Actuale in ipsomet igne reperies; in triplici naturæ regno potentiale. Sed non satis erat ut obvia tot corpora, caustica suppeditarent: Chimici labores etiam alia ex alkalinis acidisque salibus elicierunt. Earum in Chirurgiâ usus præcipuè invaluit, & ignis ab omnibus ferè ablegatur. Chimica namquè caustica efficaciori actione indicationibus præstò sunt; opportunè applicata, humido exhalante solvuntur, spiculis suis salinis fibras cutis diffindunt, tumoris partem cui adhærent, erodunt, & cum eâ escharram efformant. In vicinis intereà partibus solidorum tonum erigunt, inflammationem languentem suscitant, & calorem adaugent. Ea verò sunt quæ necessariò puri natales præbent. Excitatis reverà applicatione caustici his motibus, pus sub escharrâ natum, eam pellit, abscessus rumpitur & in purulentum humorem conversa deleteria materies, quâ datâ portâ ruit. Quæ posteà sequitur suppuratio, eò securiori gressu

procedit, quò tardiùs exficcatur. Sic tota glandulæ fubftantia quod vitiofi continebat effundit, non inanis ipfius reforptionis metus evanefcit., & fi quid adhùc virulenti cum humoribus volveretur, in partem minùs refiftentem decumbit, undè perfecta crifis, & abfoluta curatio.

I V.

AT in febribus malignis, ab incifione Bubonis ope fcalpelli tot commoda ne fperes. Si quid purulenti jàm adfit in tumore, ipfâ evacuabitur, fed quod in anfractuofis glandulæ receffibus hæret, fuppuratione ut retulimus, indiget, & abfquè inflammatione pus non generatur. Medium itaquè eligendum eft, cujus ftimulo phlogofis illa falutaris nafcatur. In incifione verò illud non invenies. Semel enìm incifione factâ, debilitata jàm vafa magis adhùc relaxantur, extinctâ ferè vi vitæ, vulneris labia non inflammantur, ichorem loco puris eructant, fubfidet tumor ferè gangrenofus, & delitefcentia lethalis fequitur. Cauftici verò actione non folùm humori jàm collecto ad exteriora via panditur, fed cæteris etiàm, ut oftendimus, occurritur indicationibus. At in rebus Medicis quid ratiocinia valent, nifi confirmentur experientiâ? Eò certiori etiàm fundamento nititur illa Bubones aperiendi methodus, quò ab omnibus ferè clinicis feliciori cum fucceffu ufurpatur. Nos quoquè falutares ejus effectus experti fumus in illâ quæ Caflelliis - Haſſorum defæviit epidemiâ per autumnum anni 1760 & integram fubfequentem hiemem. Ejus hiftoriam paucis exarare liceat.

Regis Exercitus, in quo tùnc Medici munere fungebamur versùs Augufti finem, propè illius urbis mœnia caftra fua ad aquilonem pofuerat. Monticulum ala dextra occupabat, centrum declive folum, ala verò finiftra demiffum paludofum, in cujus vicinia mons erat denfis obfitus arboribus.

Ad Octobrem ufquè menfem fatìs amœna ferenaque fuerat tempeftas, nec Dyfenterias, Febres biliofas remittentes & intermittentes admodùm lethales effecerat. Sed eo fub tempore Aufter aut Africus continuò flans, conftitutionem pluviis ità fœtam & ideò infalubrem attulit, ut benigna morborum fpecies in Febrem malignam putridam mutaretur. Quamvìs malè fana fic fuerit tempeftas, caftris tamen fe continuit Exercitus ad medium ufquè Novembrem. Ægrorum etiàm numerus quotidiè increbuit. Alæ finifitræ Legiones, ut in hnmidiori loco degentes, morbo præcipuè infeftabantur, & talis erat ipfius apparatus:

Incipiente morbo, laffitudinibus dolorificis tibias imprimìs conquaffantibus ægri laborabant, & frigoris calorisque viciffitudines experiebantur. Pulfus erat debilis, citatus, & capitis dolor immanis in orbitarum fundo ità fæviebat, ut oculos aperire vix poterant; lingua flavo viridefcente fedimento cooperta ad radicem, in apice intensè rubefcebat. Os intereà amarefcere, vultus pallore infici. Refpirationem ficca tuffis divexat, & pondus ad cardiam eam difficilem efficit. Tumet ventriculus, & eum naufeæ & vomitiones excruciant. Vermes œfophagum adeuntes, ore egrediuntur, dejectiones variæ, urinæ tenues, interdùm turbidæ. Cutis ficca, exanthemata tùnc rara, & femper fymptomatica.

Sed ingravescente morbo, cruftâ nigrâ lingua tegebatur: ad pectus delata morbofa materies fymptomata pleuritidem, aut peripneumoniam mentientia inducebat; fi cerebrum impeteret, delirium nervofaque fymptomata, certa mortis imminentis auguria.

Aft fi cutis, quæ hùcufquè ficca fuerat, fudore madefceret, vel parotides protuberarent, aliquid boni præfagiendum erat. Cum fudoribus enìm efflorefcebant exanthematicæ eruptiones, & cardiacis antifepticis adjuta natura crifim abfolvebat. Nec Emolientia, maturantia vel exquifitiffima, ad fuppurationem parotides con-

ducebant, nec feliciori successu ferro incidebantur. Ad causticum ut ad sacram salutis anchoram confugiendum erat, & meminisse semper juvabit, ejus ope permultos ex orci faucibus evasisse.

Cætera in decursu morbi illius putridi adhibitâ de industriâ prætermittimus auxilia, ut quæ ad scopum minimè collimarent.

V.

NON indistinctè tamen applicanda sunt caustica. Si enìm puris fluctuatio jàm in Bubone persentiatur, anteponenda sanè lanceola, & tumor incidendus. Si calor, inflammationis individuus comes, humoris coctioni sufficere videatur, tunc etiàm à causticis abstinendum.

Ast, inquies, in his quidem casibus ubì caustica suademus, nonnè satiùs esset stimulantibus topicis, calefacientibus, phlogosim & suppurationem promovere, quàm ægrum diris, quos causticum infert, doloribus divexare? Horumce medicamentorum actio, nec certa, nec secura nobis apparet; etenìm calore quem in Bubone excitat in schirrodeam indolem eum convertere potest, vel spasmodicâ vasorum constrictione, si tenuis & ichorosus sit humor delapsus, ipsius delitescentiæ ansam præbebit. Quod verò ad dolorem spectat, non adeò immanis est in parte deleterio morbi jàm debilitatâ, ut tolerari nequeat. Vasorum tamen actionem & tonum erigunt etiàm caustica, sed ab ipsis non timenda, ut à calefacientibus materiæ resorptio, viam enìm simùl aperiunt quâ foràs amandari potest. His igitùr perpensis, concludimus:

Ergo Bubones Febribus malignis supervenientes immaturi causticis aperiendi.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

Jeannet des Longrois, Chirurgiæ gall. id. an. 1784-85 Professor.

Simmonet, Rei Herbariæ ann. 1784-85, & Phisiologiæ Professor.

Doublet, Phisiolog. & Pathologiæ Professor, annis 1783-8.

Navier.

Bourdois de la Motte, Chirurgiæ gall. id. an. 1787-88, Professor.

Dejussieu.

Thierry.

Dorigny, Rei Herbariæ an. 1754-55, Professor.

Cosnier, Chirurgiæ gall. id. ann. 1754-55, Chirurgiæ l. idiom. an. 1755-56, Phisiol. & Pathol. ann. 1757-59, iterùm Chirurgiæ lat. id. an. 1762-63, Professor.

Proponebat Parisiis, ANDREAS LUDOVICUS GUILBERT, Parisinus, è Regiâ Societate Agriculturæ Parisiensi, è Societate Philomathicâ, Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus.

Ab Octavâ ad Meridiem.

Typis QUILLAU, Saluberrimæ Facultatis Medicinæ Typographi. 1792.